

Ritualiseren van je taal

Welke woorden, welke taal neem je mee als je 's-morgens van huis vertrek? Naar je werk, naar school, naar en terug van een overleg, kerkdienst en kerkenraadsvergadering? Zo je denken zo je taal zo je handelen. 'Andere woorden andere werelden', 'Wil je de wereld veranderen, begin dan bij de taal.' Deze zinnen komen uit het onlangs verschenen boek Taalkracht. Welke woorden bepalen jouw manier van denken en van spreken? Welke woorden stempelen jouw houding en gedrag? Jouw gesprekken, jouw wijze van vergaderen? Jouw opvoeding? Jou omgaan met tegenslag, frustratie, irritatie en onrecht? Hoe reageer je op die collega die steeds in je irritatie- en allergisch zone zit? In dit artikel doe ik een pleidooi om onze taal te ritualiseren.

In het boek Taalkracht begint Eric Koenen met een intrigerend citaat over Confucius. Toen deze Chinese wijsgeer tweeduizend jaar geleden gevraagd werd wat hij als eerste zou doen wanneer hij het land zou mogen besturen, was zijn antwoord: 'Ik zou de taal zuiveren. Want als de taal niet zuiver is ontstaan er misverstanden en verdwaalt het volk.' Maar ook de uitspraak van George Orwell: 'Als denken de taal kan bederven dan kan taal het denken bederven.' En de uitspraak van Hella. S. Haasse: 'Taal is de uitdrukking van cultuur. Zonder goed onderhoud van de taal verschraalt het denken.' Deze uitspraken hebben mij niet meer losgelaten. De genoemde personen hebben het over: zuiveren, bederven, verschralen van de taal, van onze woorden. Misschien is van alle gaven en instrumenten van de mens de taal de meest verbazingwekkende, de mooiste maar ook de meest gevaarlijk. Taal van machthebbers zonder verantwoordelijkheidsgevoel, compassie en rechtvaardigheid is levensgevaarlijk en dodelijk. Spreuken 29:2 zegt: Als rechtvaardigen groot worden, verblijdt het volk zich, maar als een goddeloze heerst, zucht het volk. De profeet Jesaja zegt in hoofdstuk 32: 1-2: .Zie, een Koning zal regeren in gerechtigheid, en vorsten zullen heersen overeenkomstig het recht. Die Man zal zijn als een beschutting tegen de wind, een schuilplaats tegen de vloed, als waterbeken in een dorre streek, als de schaduw van een zware rots in een dorstig land.

In 1990 haalde Vlaams Belang een opmerkelijke verkiezingsoverwinning met de slogan: 'Wij zeggen wat u denkt.' Hoogleraar taal, cultuur en globalisering Jan Blommaert, heeft een prachtig boekje over framing geschreven met de omgekeerde slogan van Vlaams Belang als titel voor zijn boek: 'U zegt wat wij denken.' Taal, alles draait om taal. Taal en werkelijkheid zijn met elkaar verweven. Hoe veranderen beide en hoe veranderen ze elkaar? Beïnvloed taal het denken of denken de taal? Wie hebben de grootste invloed op taal, onze taalontwikkeling en dus op ons denken? Van wie is de taal eigenlijk? Numa Denis Fustel de Coulanges zegt: 'De generaties gaan voorbij, naties verdwijnen: de taal blijft.' Wereldrijken kenmerken zich door, opgaan, blinken en verzinken. Niets is blijvend. Alles is ijdelheid zegt Prediker, maar de taal overstijgt de eeuwen. En God sprak... en de mens spreekt.

Een Joodse wijsheid zegt: 'De dwazen dragen het hart op de tong. De wijzen dragen de tong in het hart.' Spreuken zegt: 'Velen zijn gevallen door de scherpte van het zwaard, meer zijn er gevallen door de tong.' Taal doet er toe! Taal verbindt en taal verwijdert. Taal bedekt en taal onthult. Taal verwondt en taal heelt. Taal kan discussies laten escaleren en juist gekozen woorden kunnen helpen te de-escaleren. Taal wekt oorlog op en taal bewerkt vrede. In de Bergrede roept Jezus ons op om vredestichters te zijn. Geen haatzaaiers. Wat je aandacht geeft groeit, zo ook met onze woorden. In het boek Jeremia zegt de profeet in hoofdstuk 29 vers 11: 'Ik immers, Ik ken de gedachten die Ik over u koester, spreekt de HEERE. Het zijn gedachten van vrede en niet van kwaad, *namelijk* om u toekomst en hoop te geven.'

Door welke woorden laten wij ons leiden. Gods Woorden of alleen menselijke woorden? Gods wijsheid of menselijke wijsheid? Welke woorden stoppen we in ons hoofd en hart. Waar het hart vol van is, daarvan stroomt de mond over. Hoe groot is degene die wijsheid vindt! Maar hij is niet boven

degenen die de Heere vrezen. De vreze des Heeren gaat alles te boven: wie haar bezit is met niemand te vergelijken. Al heel wat jaren ritualiseer ik mijn taal. Heel bewust omdat ik het nodig heb.

We leven in een wereld vol mensen die ervan houden hun mening te uiten. Als je geloof schenkt aan verschillende onderzoeken, spreekt een volwassene ongeveer 16.000 woorden per dag. Als je dit getal vermenigvuldigt met 70 jaar kom je uit op bijna 409 miljoen woorden die wij tijdens ons leven gebruiken. Dan krijgen de woorden van Jezus uit Mattheüs 12; 36 een veel diepere betekenis: 'Maar Ik zeg u dat de mensen van elk nutteloos woord dat zij zullen spreken, rekenschap moeten geven op de dag van het oordeel.' Daarom ritualiseer ik mijn taal. Hoe snel zijn we, ben ik geneigd om de ander de maat te nemen, te oordelen en te veroordelen, aan de schandpaal te nagelen? Mezelf beter te achten dan de ander? Een steen op te pakken! Daarom doe ik een pleidooi om onze taal te ritualiseren.

Elke morgen nodig ik negen medereizigers uit om met mij de deur uit te gaan. Mijn medereizigers zijn vruchten. Ze staan in Galaten 5:22: De vrucht van de Geest is echter: liefde, blijdschap, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, geloof, zachtmoedigheid, zelfbeheersing. Tijdens mijn lessen over Taal en Respect, nodig ik mijn leerlingen en studenten uit om hun taalgebruik elke dag te ritualiseren. Het kunnen er ook twee zijn. Een aan de linkerzijde en een aan de rechterzijde. Bijvoorbeeld: Liefde en vriendelijkheid. Twee denkbeeldige personen die de hele dag met je optrekken en je aanstoten als je een liefdeloze of onvriendelijke gedachte of uitSPAak hebt. Stel, zeg ik dan in mijn les dat je het tegenovergestelde meeneemt: Haat, boosheid, onvrede, ongeduld, onvriendelijkheid, slechtheid, ongelooF, hardheid en ongeremdheid. Dan ga je toch heel anders van huis, naar school, naar je werk, naar je vergadering enz. Een zeer onaangenaam persoon kom je dan tegen!

Welke taal wil je meenemen. Dompel je onder in de woorden van God. Lees je Bijbel, bid elke dag, dat je groeien mag. Groeien in de negen vruchten van de Geest. Nodig ze elke morgen uit. Vraag aan God of Hij je hiermee elke dag wilt toerusten, wilt aankleden. Een prachtig maatpak. Het siert je. Aan de boom kent men de vruchten. Het maakt je een gelukkig, tevreden, bevrijd en vredevol mens. In de omgang ben je een prettig en mooi mens. Anderen plukken de vruchten die in jouw leven tot rijping zijn gekomen. Laat uw vriendelijkheid bij alle mensen bekend zijn zegt de Apostel Paulus. Vandaar mijn pleidooi om elke morgen onze taal te ritualiseren. Schrijf de negen vruchten op een kaartje en leg het op je nachtkastje. Vergeet ze niet mee te nemen. Vraag ze elke dag weer opnieuw aan je Hemelse Vader.

'In een droom liep ik een winkel binnen; achter de toonbank stond een engel. Ik vroeg: 'Wat verkoopt u hier?' 'Alles wat u maar wilt', zei de engel. 'O', zei ik, 'echt waar?- ik wil graag vrede op aarde, geen honger en armoede meer, gezondheid en onderdak, vrijheid en respect voor iedereen.' 'Wacht even', zei de engel, 'U begreep me verkeerd. Wij verkopen hier geen vruchten, alleen maar zaden, die kunt u zelf zaaien.' Uit: 'Wereld Delen, uitgave 2002.

Ik sluit af met de woorden van God uit Filippenzen 4:8-9: 8. Verder, broeders, al wat waar is, al wat eerbaar is, al wat rechtvaardig is, al wat rein is, al wat lieflijk is, al wat welluidend is, als er enige deugd is en als er iets prijzenswaardigs is, bedenk dat. 9. Wat u ook geleerd en ontvangen en gehoord en in mij gezien hebt, doe dat; en de God van de vrede zal met u zijn.

Sjors van der Kraan

Gastdocent, docententrainer VO/MBO/HBO/WO

Onderwijsorganisatie – KlasseTaal